

ABSTRACT

Oleksandr Taldykin. Associated state. The article analyzes the approaches existing in modern social sciences to the definition of the concept of «associated state». On this basis it is concluded that the definition of the concept of «associated state» has several different interpretations. The aim of the work is a theoretical and legal analysis of the concept of «associated state», identifying the levels of association. The classification of ways of formation of associated states is proposed. The author's version of the concept of «associated state» is presented as: a special form of suprastate, state or intra-state relations arising on the basis of the association agreement and providing for the loss of part of the sovereignty while retaining by the people their right to self-determination, independence in dealing with domestic politics, retaining their own constitutions and state apparatus.

The aim of the work is a theoretical and legal analysis of the concept of «associated state».

The aggravation of contradictions between the world leaders allows us to believe that the real consequence of this struggle may be the real division of the world into geopolitical clusters of influence, which, in turn, creates the basis for the formation of a threat to the state sovereignty of modern states, a new wave of development of various forms of state dependence. We are talking about such forms as: associated state, satellite state, puppet state, neocolony and protectorate. Similar to each other, but united by one essential feature: the presence of limited power, these forms require a careful analysis in view of their common and distinctive features. We should pay attention to the fact that the terminology of the definition of these forms has been the object of study by political scientists, philologists and historians, which allows us to consider its theoretical and legal interpretation relevant.

The concept of «associated state» today does not have a single variant of interpretation and is used in different meanings. Among them, taking into account the above-mentioned subject matter and the nature of association, the following can be defined: a state which is an associated, but partial member, of a super-state entity – Commonwealth or Union; a political-territorial entity which has the attributes of statehood but forms an association with a unitary or complex (federation, confederation, empire) state on special terms; a special form of intra-state relations.

According to the ways of formation and the dynamics of further development we can define the classification of associated states: the path from a subject of a federation to an associated state; the path to obtaining signs of sovereignty: from a colonial possession that had no signs of statehood to the status of associated state; the way of an independent state through an associated state to a subject of a federation; path to accession as a subject of the federation.

Keywords: *associated state, state, state sovereignty, quasi-state, protectorate, form of organization, satellite state, puppet state.*

УДК 343.13

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-6-527-534



Володимир ФЕДЧЕНКО[©]

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ НА ПІДСТАВІ УГОД ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

У межах проведення досудового розслідування розглянуто питання щодо здійснення кримінального провадження на підставі угод, як одного з різновидів особливих порядків щодо його проведення відповідно до визначених положеннями чинного кримінального процесуального законодавства процедур, та враховуючи засади рівності перед законом і судом. Доведено, що необхідність застосування угод в окремих кримінальних провадженнях під час здійснення досудового розслідування зумовлена, з одного боку, необхідністю створення додаткових гарантій з дотримання прав та свобод вказаних учасників кримінального провадження, а з іншого – дозволяє визначеним законодавцем учасникам кримінального провадження, за наявності дотримання особливих умов, піти на певний компроміс, примиритися, визнати свою винуватість, і як наслідок, надає змогу застосувати спрощене кримінальне провадження з одночасним

© В. Федченко, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-4006-3535>

mixayluz@ukr.net

узгодженням учасниками угоди питань щодо міри покарання. Визначено дефініцію угоди в кримінальному провадженні. Акцентовано на тому, що в основі укладання угод, як правило, покладено можливість учасників однієї сторони запропонувати учасникам іншої сторони укласти певні домовленості та їх прийняти, але на взамовигідних умовах. Доведено та додатково аргументовано необхідність закріплення в КПК України норми, яка б регламентувала порядок складання відповідного процесуального документа з дотриманням усіх процесуальних форми з питань відображення у такому документі намірів сторони захисту в особі підозрюваного чи обвинуваченого на укладання відповідної угоди.

Ключові слова: досудове розслідування, кримінальне провадження, угода про примирення, угода про визнання винуватості, потерпілий, підозрюваний, обвинувачений, прокурор.

Постановка проблеми. Започаткування у вітчизняному кримінальному процесуальному законодавстві інституту здійснення провадження на підставі угод надало новий поштовх та викликало чимало питань щодо реалізації його положень в практичній діяльності органів досудового розслідування.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Питання здійснення особливих порядків кримінального провадження на підставі угод були предметом дослідження багатьох фахівців в галузі кримінального процесу та права. Серед них такі науковці, як-от: Ю. Баулін, В. Бояров, Л. Головка, І. Гловюк, М. Глоба, В. Дрозд, О. Капліна, Т. Корчева, Л. Лобойко, В. Маляренко, Р. Новак, В. Нор, Д. Письменний, В. Сташис, Л. Удалова, В. Тертишник, Н. Турман, М. Хавронюк та ін.

Мета: опрацювання основних правових аспектів з урахуванням правозастосовної практики щодо здійснення кримінального провадження на підставі угод під час проведення досудового розслідування. Внесення пропозицій з удосконалення інституту укладання угод в кримінальному провадженні.

Виклад основного матеріалу. Зважаючи на засади рівності перед законом і судом, кримінальне провадження відповідно до положень чинного кримінального процесуального законодавства України здійснюється за загальними вимогами та однаковим процесуальним порядком, якщо в сторін провадження є намір досягти певного компромісу та примиритися, визнати свою винуватість. Або ж є інші особливі умови, за яких особа, стосовно якої буде здійснюватися провадження, є неповнолітньою, або є необхідність застосування примусових заходів медичного характеру, особа наділена специфічними державними функціями, у тому числі зі здійснення функцій правосуддя, захисту, має повноваження зі здійснення самоврядування тощо. Законодавець вказані обставини вважає особливими і передбачає як виняток для них диференційовані, особливі процесуальні порядки щодо здійснення такого кримінального провадження. Вказані порядки регламентовані чинним кримінальним процесуальним кодексом України у розділі VI, та главами 35-41, а саме: під час досудового розслідування, яке здійснюється на підставі угод про примирення чи визнання винуватості (глава 35), коли досудове розслідування здійснюється у формі приватного обвинувачення (глава 36), чи то відносно окремої категорії осіб (глава 37), або стосовно неповнолітньої особи (глава 38), а також під час застосування примусових заходів медичного характеру (глава 39), або коли у матеріалах кримінального провадження містяться відомості, що охороняються законом про державну таємницю (глава 40), крім того, особливі порядки здійснення досудового розслідування передбачені і щодо його проведення на території дипломатичних представництв, консульських установ України, на повітряному, морському чи річковому судні, що перебуває за межами України під прапором або з розпізнавальним знаком України, якщо це судно приписано до порту, розташованого в Україні (глава 41) [1].

Необхідність впровадження особливих порядків під час здійснення досудового розслідування у вищевказаних випадках зумовлена необхідністю створення додаткових гарантій законності з питань дотримання прав та свобод вказаних учасників кримінального провадження. Але, крім того, якщо кримінальне правопорушення не становить великої суспільної небезпеки або в окремих випадках навіть становить таку суспільну небезпеку, законодавець під час дотримання певних умов дає змогу застосувати спрощене провадження.

Започаткування у вітчизняному кримінальному процесуальному законодавстві інституту здійснення провадження на підставі угод надало новий поштовх та викликало чимало питань щодо реалізації його положень в практичній діяльності органів досудового розслідування [2, с. 305].

Треба зазначити, що у правозастосовній практиці Сполучених Штатів Америки у більше ніж 85 % всіх кримінальних проваджень обвинувачені особи визнають свою вину, а підґрунтям цьому приблизно у 55 % випадків став факт домовленості про визнання вини з боку обвинуваченого, а з боку прокурора (обвинувачення) звернення до суду про більш м'яке покарання такого обвинуваченого з гарантіями визначення чітких меж виконання такої угоди обома сторонами [3, с. 212].

Тим часом під час укладання угоди відбувається і певна домовленість між потерпілим, підозрюваним чи обвинуваченим, або між підозрюваним чи обвинуваченим і прокурором. Основою укладання такої домовленості є можливість запропонувати одній стороні свої умови, а іншій стороні їх прийняти, але на взаємовигідних умовах. Наприклад, у прокурора є певні сумніви щодо достатності обвинувальних доказів для призначення судом відповідного покарання обвинуваченому, а у обвинуваченого велике бажання не отримати покарання у вигляді позбавлення волі. І тому, не бажаючи йти на певний ризик, сторони звертаються одна до одної із взаємовигідними пропозиціями, та в межах вимог кримінального процесуального законодавства укладають між собою угоду, дотримуючись таких вимог, і подають її на розгляд суду для затвердження.

Проте пріоритетною метою запровадження вказаних угод є здійснення кримінального провадження та його розгляд за спрощеним процесуальним порядком, що забезпечує економію застосування певних сил, засобів та часу. Дозволяє уникнути довготривалих кримінальних проваджень, крім того, укладання угоди дає змогу потерпілому якнайшвидше задовольнити свої потреби з питань відшкодування завданої йому шкоди. Водночас не менш вагомим аспектом щодо підстав укладання угоди про визнання винуватості є не лише беззаперечне визнання такої вини, але й наявність підтвердженого факту ефективної співпраці зі слідством підозрюваного, обвинуваченого у напрямі викриття співучасників кримінального правопорушення та надання відповідних доказів цьому. Саме за таких умов законодавець дає змогу сторонам обговорювати й питання про узгоджене покарання або звільнення від нього з випробувальним строком прописуючи це в угоді. До загальних вимог щодо укладання вказаних угод належить і законодавча вимога, за якою вказані суб'єкти кримінального провадження можуть ініціювати їх укладання у будь-який момент, але лише після повідомлення особі про підозру, і до моменту виходу суду до нарадчої кімнати для ухвалення вироку (ч. 5 ст. 469 КПК).

Треба також мати на увазі, що коли свою згоду на укладання відповідної угоди у кримінальному провадженні дали не всі підозрювані чи обвинувачені, то угода укладається лише з тими, хто погодився на угоду, і матеріали щодо них виділяються в окреме провадження. А коли у кримінальному провадженні є декілька потерплів від одного правопорушення, то укладання та затвердження угоди можливе за наявності згоди усіх потерплів у такому провадженні. А якщо участь у провадженні беруть декілька потерплів від різних правопорушень, а згода на укладання угоди досягнута не з усіма, то угода також укладається лише з тими, хто погодився на неї, і матеріали так само виділяються в окреме провадження (ч. 8 ст. 469 КПК).

За умов чіткої та бездоганної правової регламентації норм з питань дотримання прав сторін кримінального провадження, можливість укладання угод підозрюваного, обвинуваченого з прокурором, як і угод обвинуваченого з потерпілим є доцільним, оскільки кожній стороні дозволяє вирішити кримінально-правовий конфлікт на взаємовигідних умовах з виконанням завдань кримінального провадження та з дотриманням засад щодо здійснення правосуддя. Крім того, дозволяє в альтернативному порядку сторонам вирішити кримінально-правові конфлікти, які виникли внаслідок вчинення кримінального правопорушення шляхом відповідних домовленостей між підозрюваним чи обвинуваченим і прокурором або потерпілим та укладанням про це відповідних угод.

Зважаючи на вказане, дефініцію угоди в кримінальному провадженні можна визначити як один з різновидів диференційної форми кримінального процесу, що полягає у спрощенні процесуального порядку здійснення кримінального провадження, його розгляду та вирішення судом кримінального правового конфлікту між стороною обвинувачення (прокурором, потерпілим) та захисту (підозрюваного, обвинуваченого).

Укладання угод дозволяє скоротити і спростити саму процедуру кримінального провадження та його розгляд судом, що дозволяє скоротити строки розслідування, зменшити строки тримання підозрюваних (обвинувачених) під вартою, і в цілому

забезпечує економію застосування певних сил, засобів та часу.

За положеннями чинного кримінального процесуального законодавства під час здійснення кримінального провадження за наявності передбачених КПК України обставин можуть бути укладені: 1) угода про примирення між потерпілим та підозрюваним, обвинуваченим; 2) угода між прокурором та підозрюваним, обвинуваченим про визнання винуватості (ст. 468 КПК). Проте наявні також пропозиції щодо необхідності впровадження у КПК України такого виду угоди, як угода про співпрацю у викритті тяжкого, особливо тяжкого кримінального правопорушення та передбачення окремого процесуального порядку її укладання, оскільки основною прерогативою укладання зазначеної угоди повинна бути можливість розкриття інших злочинів завдяки укладеній угоді. [4, с. 265].

Однак навряд чи можна погодитися з такою пропозицією, оскільки визнання винуватості так чи інакше пов'язане з наданням викривальних свідчень підозрюваним у такому кримінальному провадженні, а отже, свідчить і про його відповідну співпрацю зі слідчими органами з питань встановлення обставин кримінального правопорушення, які підлягають доказуванню. Тому у необхідності розмежування такої підстави як визнання винуватості та співпраці з правоохоронними органами немає потреби, оскільки відмінністю укладання угоди про визнання винуватості та угоди про співпрацю є лише умови такої співпраці.

Угода про примирення полягає у взаємовигідній домовленості між підозрюваним чи обвинуваченим і потерпілим під час здійснення провадження у формі приватного обвинувачення, провадження по кримінальних проступках чи нетяжким злочинам, що укладається між ними самостійно, письмово на добровільній основі з узгодженням умов стосовно відповідальності підозрюваного (обвинуваченого) за умови вчинення останнім відповідних дій та заходів, спрямованих на відшкодування завданої ним шкоди, а також вчинення інших дій з виконання зобов'язань на користь потерпілого [5].

Відповідно до ст. 469 КПК України брати участь під час обговорення змісту домовленостей щодо укладання угоди про примирення мають також правозахисник, представник, або інша особа, участь якої погоджена цими сторонами кримінального провадження, але за будь-яких обставин така домовленість відбувається без участі слідчого, прокурора, судді.

Відповідно до роз'яснень пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ угода про примирення також може укладатися, якщо її сторонами чи стороною є неповнолітні. У такому разі угода укладається за участю законних представників і захисників неповнолітніх. При цьому якщо неповнолітній досяг шістнадцятирічного віку, він має право укладати угоду про примирення самостійно, але за наявності згоди його законного представника. Якщо ж неповнолітній не досяг шістнадцяти років, угоду про примирення за його згодою укладає законний представник неповнолітнього. Про надання згоди неповнолітнім, його законним представником у наведених вище випадках обов'язково має бути зазначено в угоді про примирення та засвідчено їх підписом. Укладення угоди в разі, якщо неповнолітній заперечує проти такої угоди, не допускається. Такий підхід треба використовувати і тоді, коли укладається угода про визнання винуватості з неповнолітнім підозрюваним/обвинуваченим [6].

Як слідчого, так і прокурора законодавець зобов'язує не чинити перешкод в укладанні угоди та інформувати і роз'яснювати як підозрюваному, так і потерпілому їх право на примирення, та роз'яснювати процесуальний порядок укладання такої угоди.

Відповідно до вимог чинного кримінального процесуального законодавства домовленості стосовно угоди про примирення повинні відбуватися без участі слідчого, прокурора чи судді. Проте, як слушно зауважує В. Дрозд, у практичній діяльності органів досудового слідства бувають випадки, коли цей вид угоди укладається за ініціативи слідчого, тобто службової особи, якій законом заборонено втручатись у процес встановлення таких домовленостей [7, с. 88].

Виправити вказану ситуацію дозволить нещодавно ухвалений Верховною Радою України Закон «Про медіацію», положеннями якого разом з іншим передбачена і можливість укладання сторонами конфлікту медіаційної угоди під час досудового розслідування та судового провадження (ст. 3, 7, 21 Закону) [8].

Відповідно до ст. 471 КПК в угоді про примирення повинні міститися дані щодо сторін укладання такої угоди, змісту підозри, обвинувачення їх правової кваліфікації з

визначенням відповідної статті (її частини) КК України, істотних для цього кримінального провадження обставин, розміру завданої шкоди, строку її відшкодування підозрюваним, обвинуваченим та інших дій на користь потерпілого, які підозрюваний, обвинувачений зобов'язані вчинити, і строк їх вчинення. А також дані щодо узгодженого покарання та згода сторін на його призначення, або згода на звільнення від відбування покарання з випробувальним строком, і правові наслідки, визначені ст. 473 КПК, які настають щодо потерпілого, підозрюваного, обвинуваченого після укладання ними угоди та затвердження її судом, а також наслідки її не виконання.

А тому не зовсім вдалою є правова конструкція Закону України «Про медіацію» з питань щодо можливості фіксування сторонами – учасниками медіації результатів такої домовленості в усній формі, оскільки положеннями чинного КПК передбачено в угоді про примирення разом з іншими даними зазначати й відомості щодо строку відшкодування завданої підозрюваним шкоди, вчинення ним інших дій на користь потерпілого, які підозрюваний, зобов'язується вчинити, і строк їх вчинення.

Однак укладення угоди про примирення між потерпілим та підозрюваним не є підставою для закриття кримінального провадження. За вимогами кримінального процесуального законодавства якщо таку угоду досягнуто під час досудового розслідування, то обов'язково складається обвинувальний акт, який після затвердження прокурором разом з підписаною сторонами угодою невідкладно надсилається до суду. Останній в порядку підготовчого судового засідання за процедурою, передбаченою ст. 474 КПК у судовому засіданні, перевіряє угоду на відповідність вимогам кримінального процесуального законодавства, і якщо всі вимоги дотримані, то її затверджує шляхом ухвалення вироку та призначення узгодженої сторонами міри покарання (ч. 1 ст. 475 КПК), або не затверджує, якщо встановить, що законодавчі вимоги були учасниками укладання угоди недотримані, порушені.

Угода про визнання винуватості – це добровільна письмова угода щодо умов відповідальності підозрюваного, обвинуваченого, яка укладається у випадках, передбачених кримінальним процесуальним законодавством між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим під час здійснення провадження по кримінальних проступках, нетяжких та тяжких злочинах, а також у справах про особливо тяжкі злочини, що належать до підслідності НАБУ, за умов дієвої співпраці підозрюваного, обвинуваченого з прокурором, у тому числі в напрямі викриття співучасників кримінального правопорушення та надання відповідних доказів у кримінальному провадженні [5].

Водночас укладання такої угоди можливе, якщо внаслідок кримінального правопорушення заподіяно шкоду лише державним чи суспільним інтересам. Проте, коли стороною угоди є уповноважена особа юридичної особи, що вчинила кримінальне правопорушення, у зв'язку з яким здійснюється провадження щодо юридичної особи, а також, коли заподіяно шкоду державним чи суспільним інтересам або правам та інтересам окремих осіб, у яких беруть участь потерпілий або потерпілі, то укладання угоди не допускається, крім випадків надання всіма потерпілими письмової згоди прокурору на укладення ними такої угоди.

Під час укладання угоди про визнання винуватості переваги отримує як сторона обвинувачення в особі прокурора, так і сторона захисту в особі підозрюваного, обвинуваченого. А саме для сторони обвинувачення це скорочення фінансових витрат, сил, засобів, строків провадження. А також підвищення результативності провадження з одночасним зниженням випадків апеляційного оскарження ухвалених рішень та зниженням навантаження на органи досудового розслідування загалом.

Для сторони захисту такими перевагами є: зменшення строків тримання підозрюваних (обвинувачених) під вартою, чітка визначеність правової позиції сторони обвинувачення щодо визначення міри покарання обвинуваченого або можливості звільнення від покарання з випробувальним строком.

До особливостей укладання угоди про визнання винуватості під час вчинення злочину злочинною групою треба віднести відсутність сумнівів у достовірності повідомленої підозрюваним інформації щодо викриття злочинних дій інших учасників такої групи або інших злочинів, вчинених такою групою з обов'язковою можливістю слідчих органів здійснити зібрання доказів по отриманій інформації, з проведенням належної фіксації та їх перевірки. Наявність вказаних аспектів свідчить, на думку Верховного Суду (*Касаційного кримінального суду*), про дієву співпрацю підозрюваного зі стороною обвинувачення у викритті інших осіб, учасників такої злочинної групи.

Водночас невиконання умов угоди може мати наслідки у вигляді скасування вироку, яким затверджено угоду, у межах передбаченої ст. 476 КПК України процедури з направленням матеріалів провадження для завершення досудового розслідування в загальному порядку, а в окремих випадках за наявності для того підстав – притягнення особи до кримінальної відповідальності за ст. 389-1 КК України [8].

Форма ініціювання укладання угоди про визнання винуватості, як і ініціювання укладання угоди про примирення (останнє вище було зазначено) не передбачена положеннями чинного КПК. Однак правова позиція та бажання підозрюваного чи обвинуваченого, який має намір укласти з прокурором угоду про визнання винуватості, повинна мати процесуальну форму та фіксуватися у вигляді окремого клопотання, або у відповідному протоколі слідчої дії, у випадку, якщо таке бажання у підозрюваного виникло під час її проведення. А наприклад, у обвинуваченого під час судового слідства та дослідження доказів. Саме тому процесуальна форма щодо фіксації намірів сторони захисту в особі підозрюваного чи обвинуваченого укласти відповідну угоду також повинна бути регламентована положеннями КПК України, оскільки однією з підстав щодо обов'язкової участі захисника у кримінальному провадженні є укладання такої угоди з прокурором, а право на обов'язкову участь захисника виникає раніше, а саме з моменту ініціювання підозрюваним чи обвинуваченим свого наміру на укладання вказаної угоди. І тому залучення захисника повинно відбуватися з моменту висловлення наміру (бажання) особи укласти угоду про визнання винуватості та за наявності підстав, визначених ст. 469 КПК. Не залучення захисника з моменту висловлення саме письмового (процесуально оформленого) бажання на укладання угоди про визнання винуватості є порушенням права на захист.

Ініціатива укласти угоду про визнання винуватості, що надійшла від прокурора, на нашу думку, не потребує додаткового письмового оформлення, оскільки відповідно до п. 9 ч. 2 ст. 52 КПК України з моменту її ініціювання прокурор повинен залучити захисника шляхом негайного направлення постанови про доручення призначити адвоката у цьому кримінальному провадженні до Центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги, отже, його ініціатива буде зафіксована у зазначеній постанові, а якщо підозрюваний вже залучив самостійно захисника – повідомити останніх про своє бажання укласти таку угоду.

Положення кримінального процесуального законодавства зобов'язують прокурора, як одного з учасників укладання угоди про визнання винуватості, також враховувати наявність таких обставин: 1) ступінь та характер сприяння підозрюваного чи обвинуваченого у проведенні кримінального провадження щодо нього або інших осіб; 2) характер і тяжкість обвинувачення (підозри); 3) наявність суспільного інтересу в забезпеченні швидшого досудового розслідування і судового провадження, викритті більшої кількості кримінальних правопорушень; 4) наявність суспільного інтересу в запобіганні, виявленні чи припиненні більшої кількості кримінальних правопорушень або інших, більш тяжких, кримінальних правопорушень (ст. 470 КПК).

Відповідно до ст. 472 КПК в угоді про визнання винуватості повинні міститися дані щодо сторін укладання такої угоди, змісту підозри, обвинувачення, їх правової кваліфікації з визначенням відповідної статті (її частини) КК України, беззастережного визнання підозрюваним, обвинуваченим своєї винуватості, їх обов'язку з дієвої співпраці в напрямі викриття співучасників кримінального правопорушення, інші істотні для цього кримінального провадження обставини. А також умови, за яких підозрюваний, обвинувачений частково звільняється від обов'язку з відшкодування збитків, завданих внаслідок вчинення ним кримінального правопорушення, умови застосування спеціальної конфіскації, до якого узгодженого покарання дійшли прокурор та підозрюваний, обвинувачений, або узгодженого рішення про звільнення від відбування покарання з випробуванням та правові наслідки, визначені ст. 473 КПК, що настають після укладання угоди та затвердження її судом, а також наслідки її невиконання.

Висновки. Визначені законом суб'єкти кримінального провадження можуть у будь-який момент ініціювати укладання угоди, але лише після повідомлення особі про підозру, і до моменту виходу суду до нарадчої кімнати для ухвалення вироку. Пріоритетною метою запровадження вказаних угод є здійснення кримінального провадження та його розгляд за спрощеним процесуальним порядком. Вказане забезпечує економію застосування певних сил, засобів та часу, дає змогу потерпілому якнайшвидше задовольнити свої потреби з питань відшкодування завданої йому шкоди,

дозволяє уникнути довготривалих кримінальних проваджень.

Положення Закону України «Про медіацію» з питань можливості фіксування сторонами медіації результатів своєї домовленості в усній формі не відповідає положенням чинного КПК, за якими передбачено, що в угоді про примирення зазначаються й відомості щодо строку відшкодування завданої підозрюваним шкоди, вчинення ним інших дій на користь потерпілого, які підозрюваний зобов'язується вчинити, і строк їх вчинення.

Є потреба доповнення положень КПК нормою, яка б визначала процесуальну форму складання відповідного процесуального документа щодо ініціювання стороною свого наміру на укладання угоди. Вказана правова позиція чи бажання визначеного законом учасника угоди, який має намір її укласти повинна мати процесуальну форму та фіксуватися у вигляді окремого клопотання або у відповідному протоколі слідчої дії, якщо таке бажання виникло під час її проведення.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
2. Корчева Т. В. Проблемні питання реалізації сторонами прав і обов'язків при укладанні угод під час досудового розслідування. *Порівняльне аналітичне право*. 2015. № 1. С. 304–306.
3. Доценко А. Ю. Деякі проблемні питання укладання угоди про співпрацю у викритті кримінального правопорушення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція*. 2016. № 23. С. 211–214.
4. Паславський С. І. Угода про визнання винуватості: беззастережне визнання чи обов'язок про співпрацю? *Право і суспільство*. 2014. № 4. С. 262–267.
5. Кримінальний процес : мультимед. навч. посіб. НАВС. URL : https://arm.naiu.kiev.ua/books/public_html/lections/lection17_2.html.
6. Про практику здійснення судами кримінального провадження на підставі угод : Постанова пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 13 від 11.12.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013740-15#Text>.
7. Дрозд В. Г. Правове регулювання досудового розслідування: проблеми теорії та практики : монограф. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2018. 448 с.
8. Про медіацію : Закон України від 16.11.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>.
9. Постанова Верховного Суду Другої судової палати Касаційного кримінального суду від 07.04.2020. Справа № 761/13021/19. URL : https://reyestr.court.gov.ua/Review/88707488?fbclid=IwAR00-J4Gj4LK3r_yRvWaEHNRYb-TccSUKTRSh9fwxAGHyxIMD3EAV5HKQTg.

Надійшла до редакції 14.12.2021

References

1. Kryminalnyy protsesualnyy kodeks Ukrainy [Criminal Procedure Code of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 13.04.2012. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>. [in Ukr.].
2. Korcheva, T. V. (2015) Problemnii pytannya realizatsiyi storonamy prav i obovyazkiv pry ukladanni uhod pid chas dosudovoho rozsliduvannya [Problems with the implementation of the parties' rights and obligations in concluding agreements during the pre-trial investigation]. *Porivnialne analitychne pravo*, № 1, pp. 304–306. [in Ukr.].
3. Dotsenko, A. Yu. (2016) Deyaki problemni pytannya ukladannya uhody pro spivpratsyu u vykrytti kryminalnoho pravoporushennya [Some problematic issues of concluding an agreement on cooperation in exposing a criminal offense]. *Naukovyy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya : Yurysprudentsiya*, № 23, pp. 211–214. [in Ukr.].
4. Paslavskyyi, S. I. (2014) Uhoda pro vyznannya vynuivatosti: bezzasterezhne vyznannya chy obovyazok pro spivpratsyu? [Plea Agreement: Unconditional Admission or Obligation to Cooperate?]. *Pravo i suspilstvo*, № 4, pp. 262–267. [in Ukr.].
5. Kryminalnyy protses [Criminal procedure] : multymed. navch. posibnyk. NAVS. URL : https://arm.naiu.kiev.ua/books/public_html/lections/lection17_2.html. [in Ukr.].
6. Pro praktyku zdiysnennya sudamy kryminalnoho provadzhennya na pidstavi uhod [On practice of carrying out by courts of criminal proceedings on the basis of agreements] : Postanova plenumu Vyshchoho spetsializovanoho sudu Ukrainy z rozgliadu tsyvilnykh i kryminalnykh sprav № 13 vid 11.12.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013740-15#Text>. [in Ukr.].
7. Drozd, V. H. (2018) Pravove rehulivannya dosudovoho rozsliduvannya: problemy teorii ta praktyky [Legal regulation of pre-trial investigation: problems of theory and practice] : monohraf. Odesa : Vyd. dim «Helvetyka», 448 p. [in Ukr.].
8. Pro mediatsiyu [On mediation] : Zakon Ukrainy vid 16.11.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>. [in Ukr.].
10. Postanova Verkhovnoho Sudu Druhoi sudovoi palaty Kasatsiinoho kryminalnoho sudu vid 07.04.2020 roku. Sprava № 761/13021/19 [Resolution of the Supreme Court of the Second Judicial

Chamber of the Criminal Court of Cassation of April 7, 2020. Case № 761/13021/19]. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/88707488?fbclid=IwAR0O-J4Gj4LK3r_yRvWaEHNRYb-TccSUKTRSh9fwxAGHyxIMD3EAV5HKQTg. [in Ukr.].

ABSTRACT

Volodymyr Fedchenko. Certain aspects of criminal proceedings on the basis of agreements during the pre-trial investigation. The pre-trial investigation considered the issue of criminal proceedings on the basis of agreements, as one of the types of special procedures for its conduct in accordance with the provisions of current criminal procedure legislation, and taking into account the principles of equality before the law and the courts. It is proved that the need to apply agreements in certain criminal proceedings during the pre-trial investigation is due on the one hand to the need to create additional guarantees for the rights and freedoms of these participants in criminal proceedings, and on the other, allows certain participants in criminal proceedings, subject to special conditions, to reach a compromise, reconcile, admit their guilt, and as a result allows to apply simplified criminal proceedings while agreeing on the parties to the agreement on punishment.

The definition of the agreement in criminal proceedings is defined. Emphasis is placed on the fact that the conclusion of agreements is usually based on the possibility of participants of one party to offer participants of the other party to conclude certain agreements, and accept them, but on mutually beneficial terms. The necessity of enshrining in the CPC of Ukraine a norm regulating the procedure for drawing up the relevant procedural document in compliance with all procedural forms on reflecting in such a document the intentions of the defense party in the person of a suspect or accused to enter into a relevant agreement.

Keywords: *pre-trial investigation, criminal proceedings, conciliation agreement, plea agreement, victim, suspect, accused, prosecutor.*

UDC 342.61

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-6-534-543



Ricardo FURFARO[©]
Post Doctorate in Law
(*Universidad de Ciencias Empresariales y Sociales, Buenos Aires, Argentina*)



Andriy SAMOTUHA[©]
PhD in Law,
Associate Professor
(*Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs, Dnipro, Ukraine*)

VICE-PRESIDENCY IN THE SYSTEM OF STATE POWER HIGHEST BODIES: WORLD CONSTITUTIONAL THEORY AND PRACTICE

Рікардо Фурфаро, Андрій Смотуха. ІНСТИТУТ ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТА В СИСТЕМІ ВИЩИХ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ: СВІТОВА КОНСТИТУЦІЙНА ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА. Дослідницька робота присвячена аналізу конституційно-правового статусу віце-президента в системі вищих органів державної влади в різних країнах світу. Автори визначили його переваги та недоліки з точки зору ефективності, стабільності та безперервності державного управління.

В усіх президентських республіках конституціями запроваджено посаду заступника президента – віце-президента з чітко визначеними його повноваженнями як за діяльності чинного президента, так і за його відсутності. Однак і тут спостерігаються суттєві відмінності залежно від географічних, історичних, традиційно-правових та соціально-політичних особливостей держав з президентською формою правління.

Авторами з'ясовано, що найбільш стабільним і ефективним є цей конституційно-правовий інститут виявився США – країні з президентською формою республіки, що пройшла шлях від звичасво-традиційного підґрунтя до нормативно-конституційного регулювання. Водночас цей

© R. Furfaro, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-5054-129X>

ricardofurfaro@yahoo.com.ar

© A. Samotuha, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-9802-0226>

samotuga@ua.fm